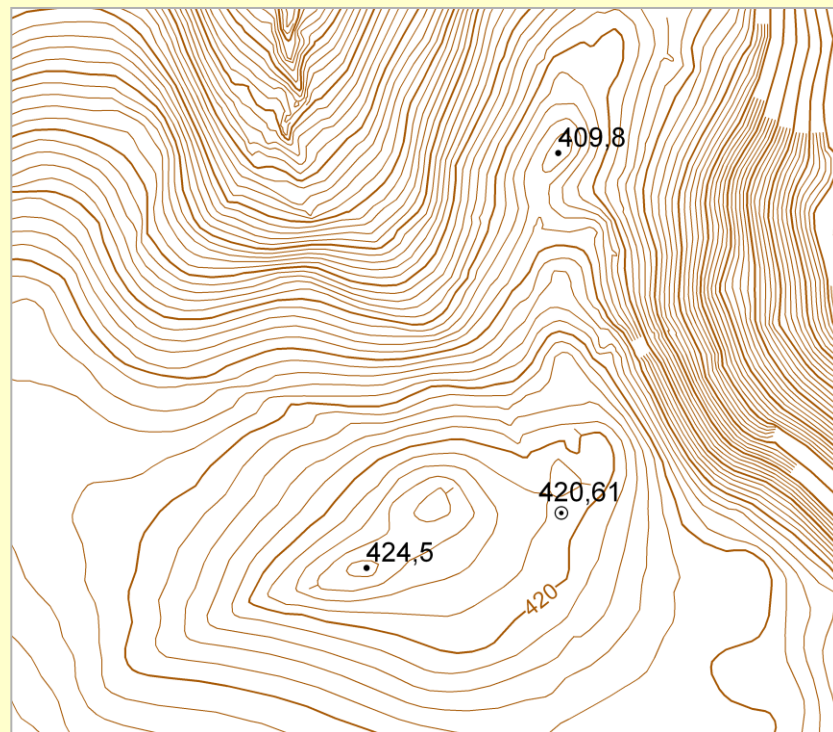
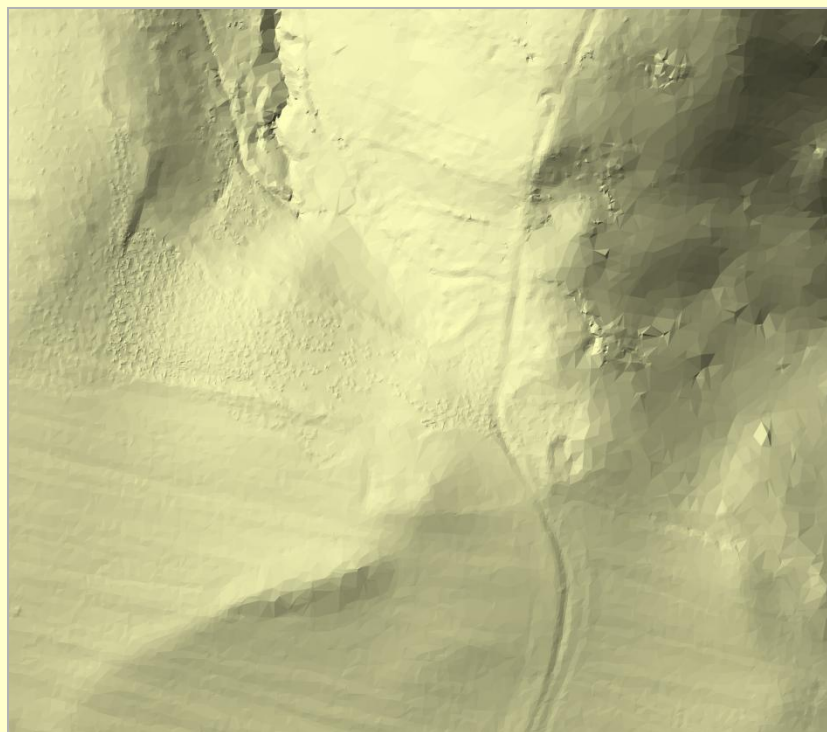

Automatizace tvorby výškopisu pro mapy velkého měřítka v prostředí ArcGIS

Aleš Tippner • Oldřich Kafka / *Zeměměřický úřad*

Jakub Lysák / *Přírodovědecká fakulta UK v Praze*

O čem bude prezentace

Úkol: Z digitálního modelu reliéfu z dat leteckého laserového skenování (ALS) vytvořit **kartograficky správný** výškopis pro topografickou mapu (velkého měřítka) pro **rozsáhlé území**, pokud možno **automaticky** (bez nutnosti manuální editace).

Pro představu:

- cca 105 mld. bodů v surových datech
- cca 270 GB dat DMR 5G (10 – 25 % původního objemu dat v závislosti na členitosti reliéfu a na vegetačním období)
- celkem 16299 mapových listů SM 5 (2,5 × 2 km)

Požadavky na systém

- *vstup*: data LLS (DMR 5G) + pomocná data (polohopis, klad mapových listů)
- *výstup*: sada vektorových vrstev reprezentujících výškopis
- schopnost zpracovat daný objem dat v rozumném čase
- neinteraktivita
- ale: možnost (v libovolné fázi) manuálně zasáhnout
- data i kartografie

Obecné problémy k řešení:

- data příliš podrobná → nutno generalizovat
- generalizovat model / vrstevnice / obojí ?
- rozsáhlé území → nutno zpracovávat po částech, stykování
- má-li být výstupem podklad pro tvorbu mapy, je třeba při zpracování zohlednit měřítko mapy, tloušťku čar, ...
- soulad polohopisu a výškopisu (budovy, voda, komunikace, ...)
- výškopis v mapě nejsou jen vrstevnice (popis vrstevnic, kótované body, spádovky, ...)

Technické aspekty řešení

- použité technologie:

- Atlas DMT
- ArcGIS 10.0
- SQLite
- Python

- podoba: sada skriptů v jazyce Python

- dva typy skriptů:

- řízení celého procesu (plánování úloh, informace o stavu jejich zpracování, ...) s využitím databáze
  - sledování stavu
  - vypořádání se s chybami
- vlastní zpracování dat s využitím modulu arcpy
- cca 9 tis. řádků kódu

- pracuje přes příkazový řádek

Uživatelské rozhraní

The screenshot displays a GIS application interface with three main components:

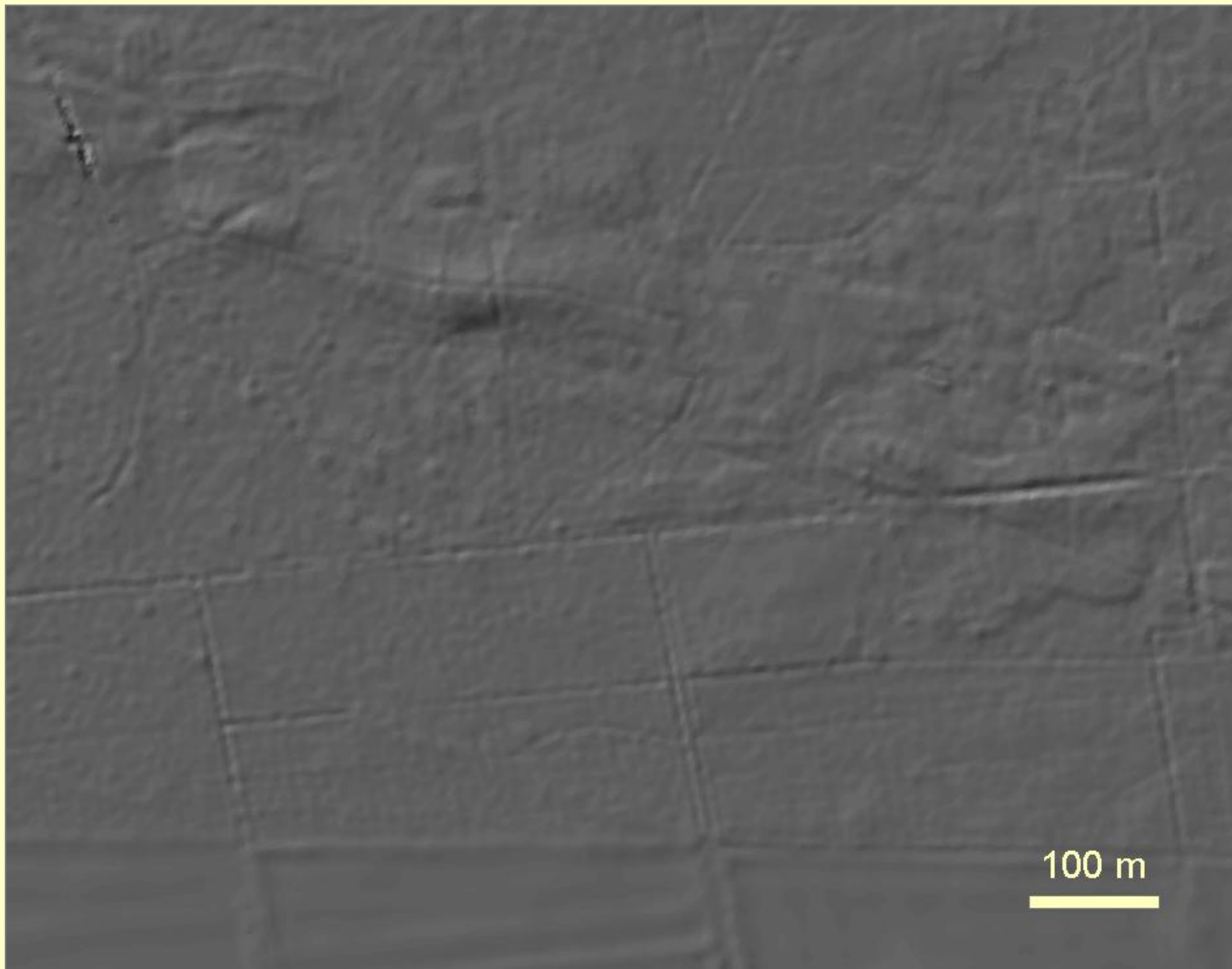
- Table of Contents:** Shows a list of layers including 'Chyba', 'Postup', and 'Klad_SMS'. The '85_makeOutput.py' layer is highlighted in green.
- Table View:** A data table with columns for '85_makeOutput.py' and '85_makeOutput.py'. The table contains several rows of data, with the first row highlighted in green.
- SQLite Expert Personal 3.4.8.2217:** A database viewer showing a table named 'Ukol' with columns 'RecNo', 'ukolId', 'ukolSkript', and 'ukolParametry'. The table contains 13 records, with the first row highlighted in green.
- MS-DOS Prompt - worker.py:** A command prompt window showing the execution of a Python script. The output includes the script path, the command used to run the script, and the output of the script, which is a list of map files and a message indicating that the system cannot find the specified path.
- MS-DOS Prompt - manager.py:** A command prompt window showing the execution of a Python script. The output includes the script path, the command used to run the script, and the output of the script, which is a list of map files and a message indicating that the system cannot find the specified path.

Nástin postupu

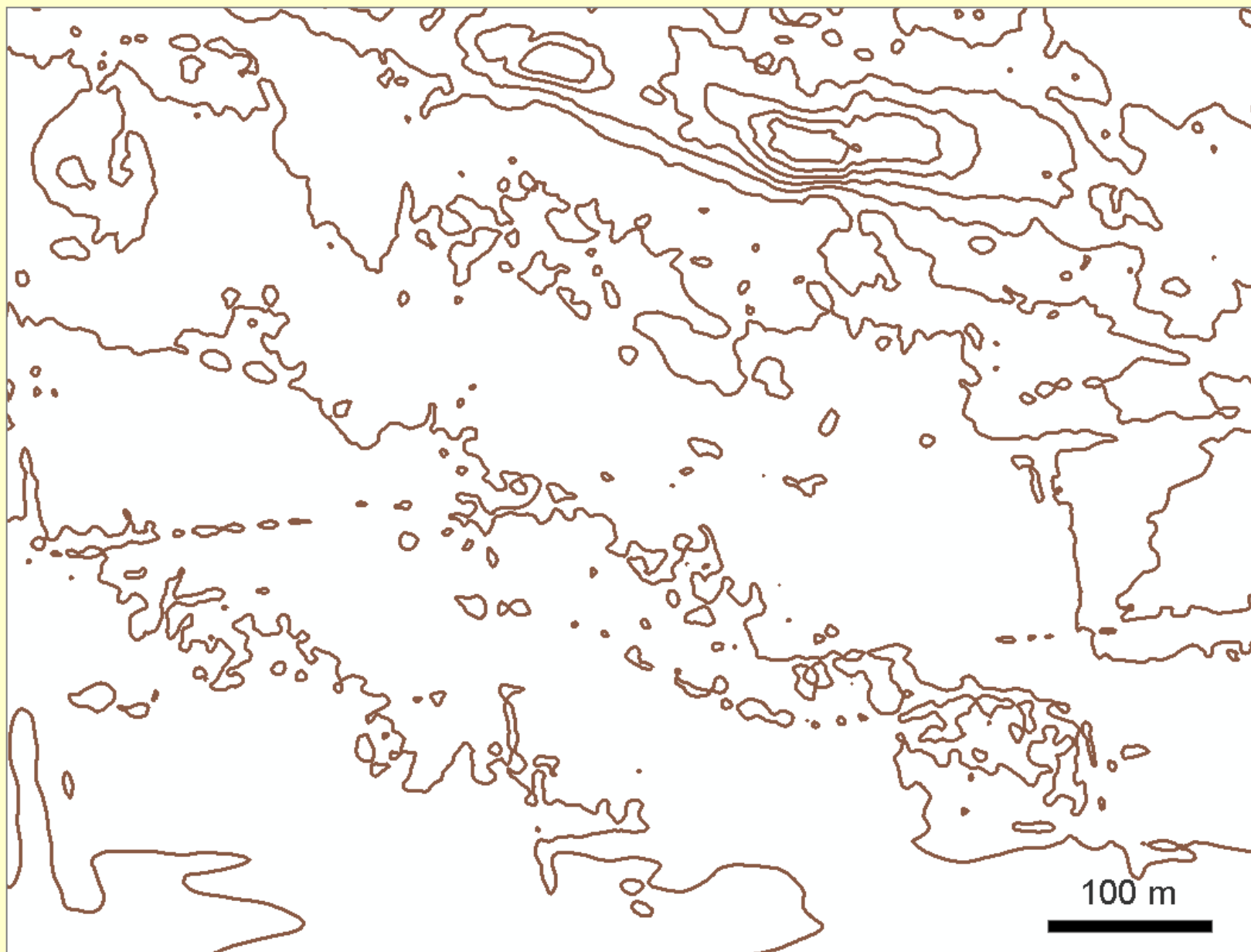

- 01_makeProject.py: příprava projektu
- 05_atlasHoblovani.py: vyhlazení modelu v Atlas DMT
- 10_atlasVrstevnice.py: tvorba vrstevnic v Atlas DMT
- 15_prepare.py: příprava a konverze dat
- 20_cleanContours.py: hledání malých a nevýznamných vrstevnic
- 25_cleanContoursTopography.py: hledání problémových vrstevnic ve vztahu k polohopisu
- 30_makeCleanedContours.py: odstranění vrstevnic z fází 20 a 25
- 35_prepareAlignment.py: příprava na sestýkování
- 40_align.py: sestýkování
- 45_removeRedundantSupplContours.py: odstranění nadbytečných doplňkových vrstevnic
- 47_solveSelfIntersections.py: řešení případných křížení vrstevnic
- 50_detectConflicts.py: hledání míst, kde se vrstevnice slévají
- 55_detectConflictsTopography.py: hledání konfliktů s polohopisem
- 60_makeUnmaskedContours.py: vytvoření odmaskovaných vrstevnic (bez slitých oblastí)
- 65_koty.py: hledání míst vhodných pro umístění kótovaných bodů podle kartografických zásad
- 70_spadovky.py: tvorba spádovek podle kartografických zásad
- 75_labelContours.py: tvorba popisu vrstevnic podle kartografických zásad
- 80_finalizeContours.py: ořezání všech vrstev na výstup
- 85_makeOutput.py: konverze výsledku a tvorba náhledů

Negeneralizovaný model

Vrstevnice z negeneralizovaného modelu

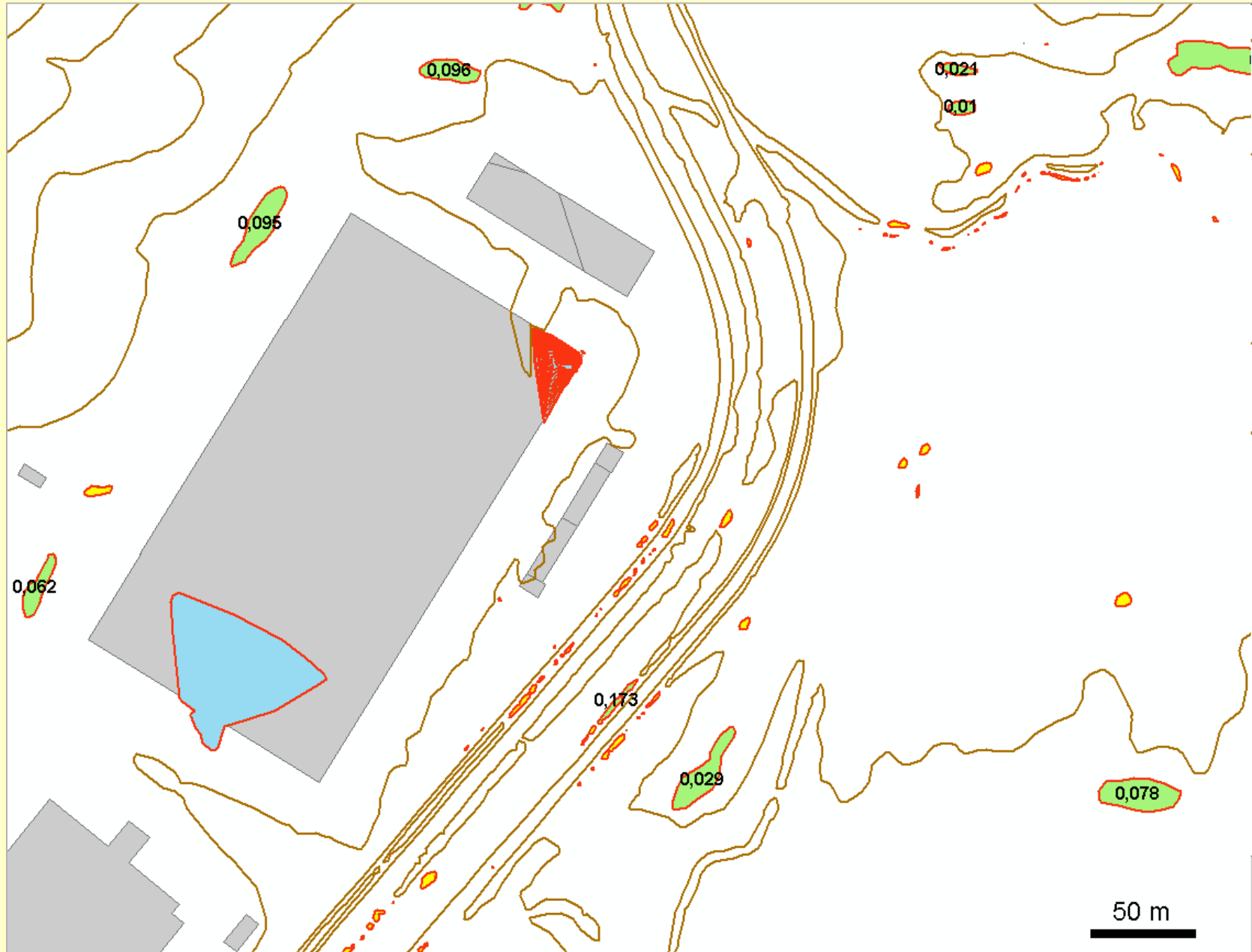

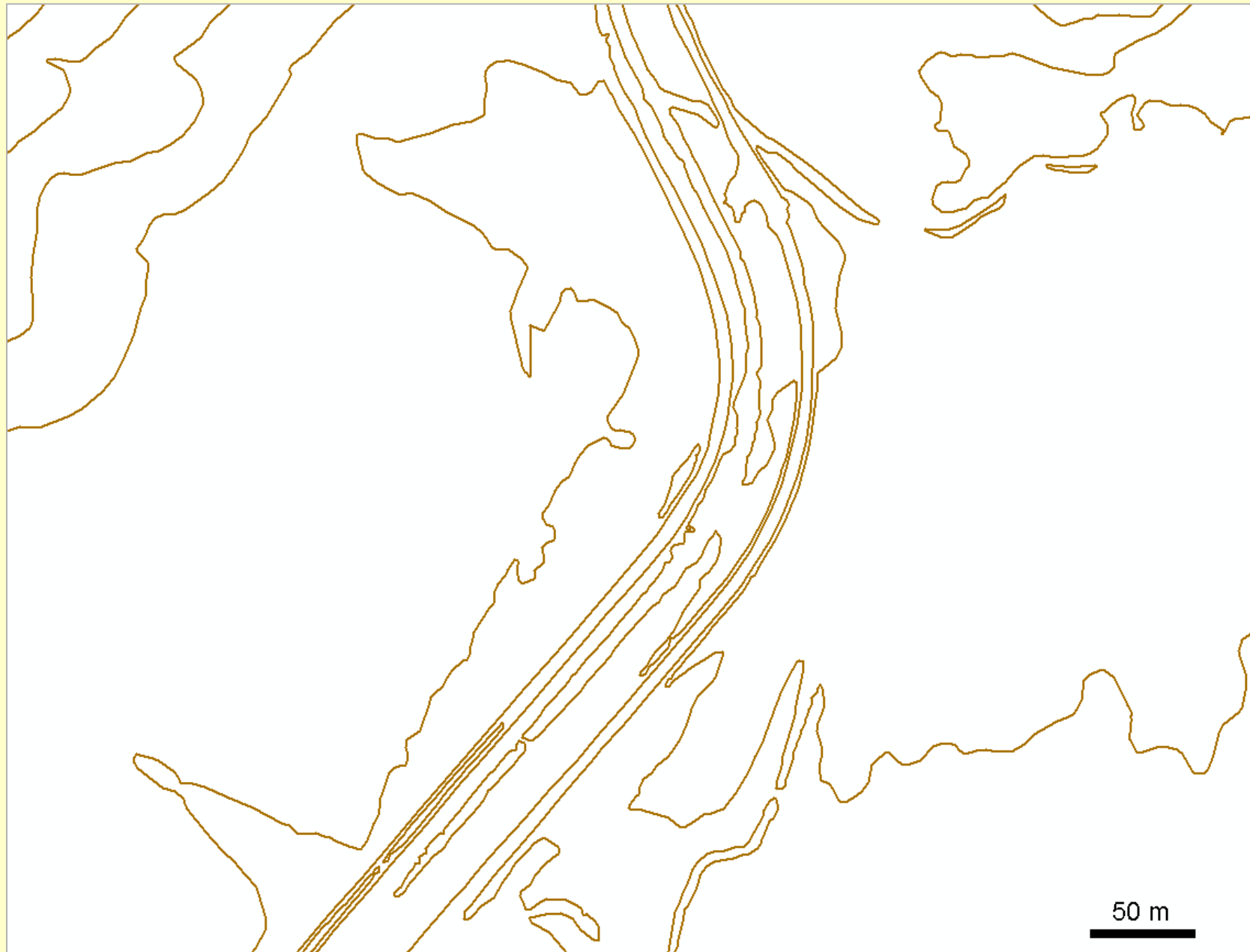
Neupravené vrstevnice z generalizovaného modelu

Vyhledání problémových míst

Upravené vrstevnice z generalizovaného modelu

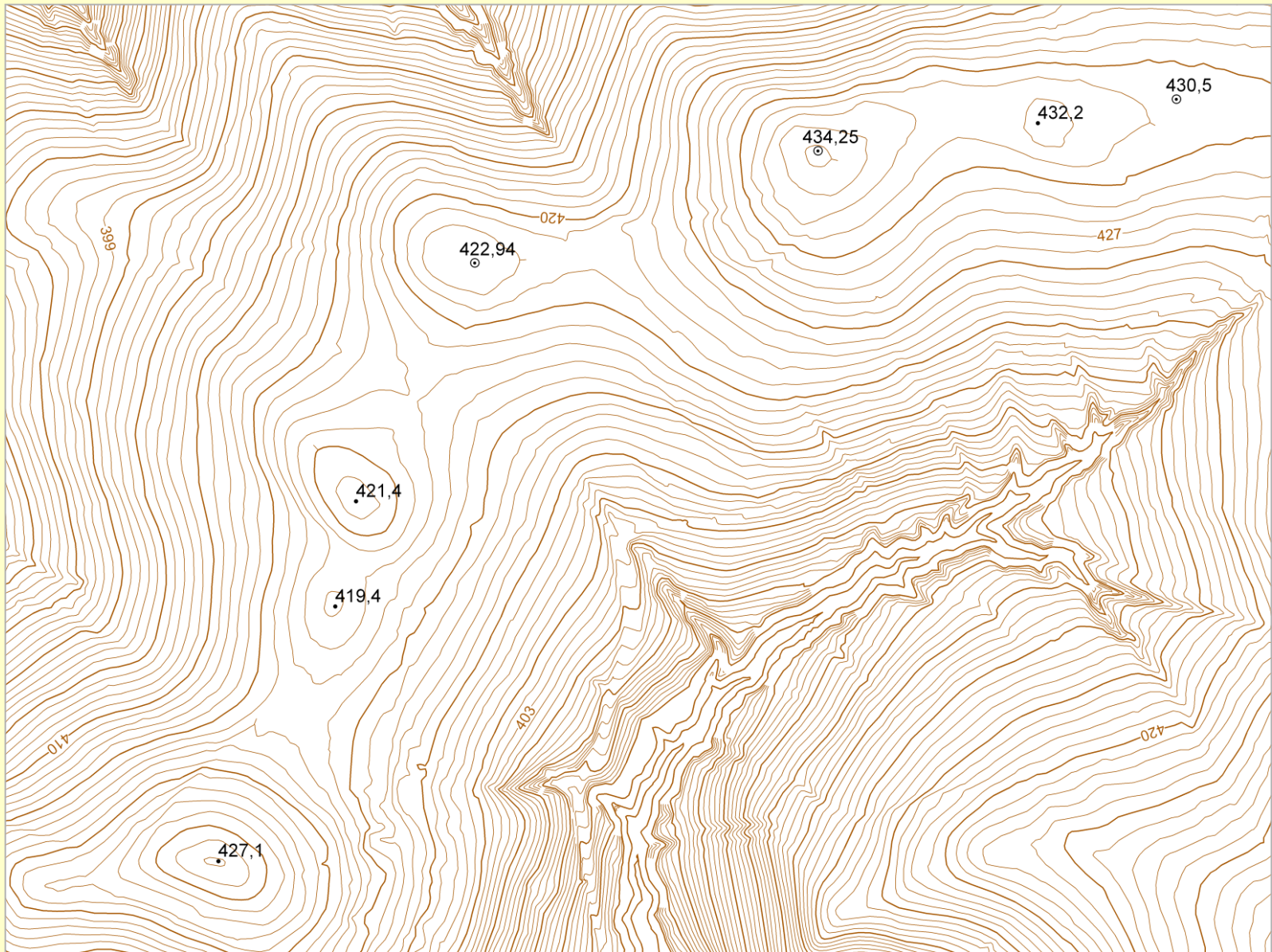

Kótované body

- jen v uzavřených vrstevnicích (vrcholy, prohlubně), výběr nejvyššího resp. nejnižšího lokálního extrému
- konflikt s polohopisem
- problém je nalézt výstižná místa pro umístění a zároveň zachovat přiměřenou hustotu
- přehuštění a následné ruční promazání i s přihlédnutím k polohopisu
- vize: trénování na základě pročištěných kótovaných bodů

Kótované body

Spádovky

- na vrstevnicích z LLS je mnohem více drobných uzavřených vrstevnic než např. na současných vrstevnicích ZABAGED
- jen v uzavřených vrstevnicích (vrcholy, prohlubně)
- jen jedna spádovka na vrstevnici a na jeden objekt
- umístění spíše do většího lokálního zakřivení vrstevnice a spíše do vizuálně okrajových částí

Spádovky

Vynechávání / doplňování vrstevnic

- *vrstevnice: základní, zdůrazněné, doplňkové, (pomocné)*
- problémy na rovině a strmých svazích
- rovina se řeší doplňkovými
- strmé svahy se řeší vynecháváním:
  - všech 4 základních mezi 2 zdůrazněnými
  - některých základních v situaci, kdy výška strmého úseku je $< 5 \cdot ZIV$
- generalizace oblastí k vynechání / doplnění
- z hlediska zpracování je pohodlnější vygenerovat všechny a pak je odmaskovávat / odstraňovat

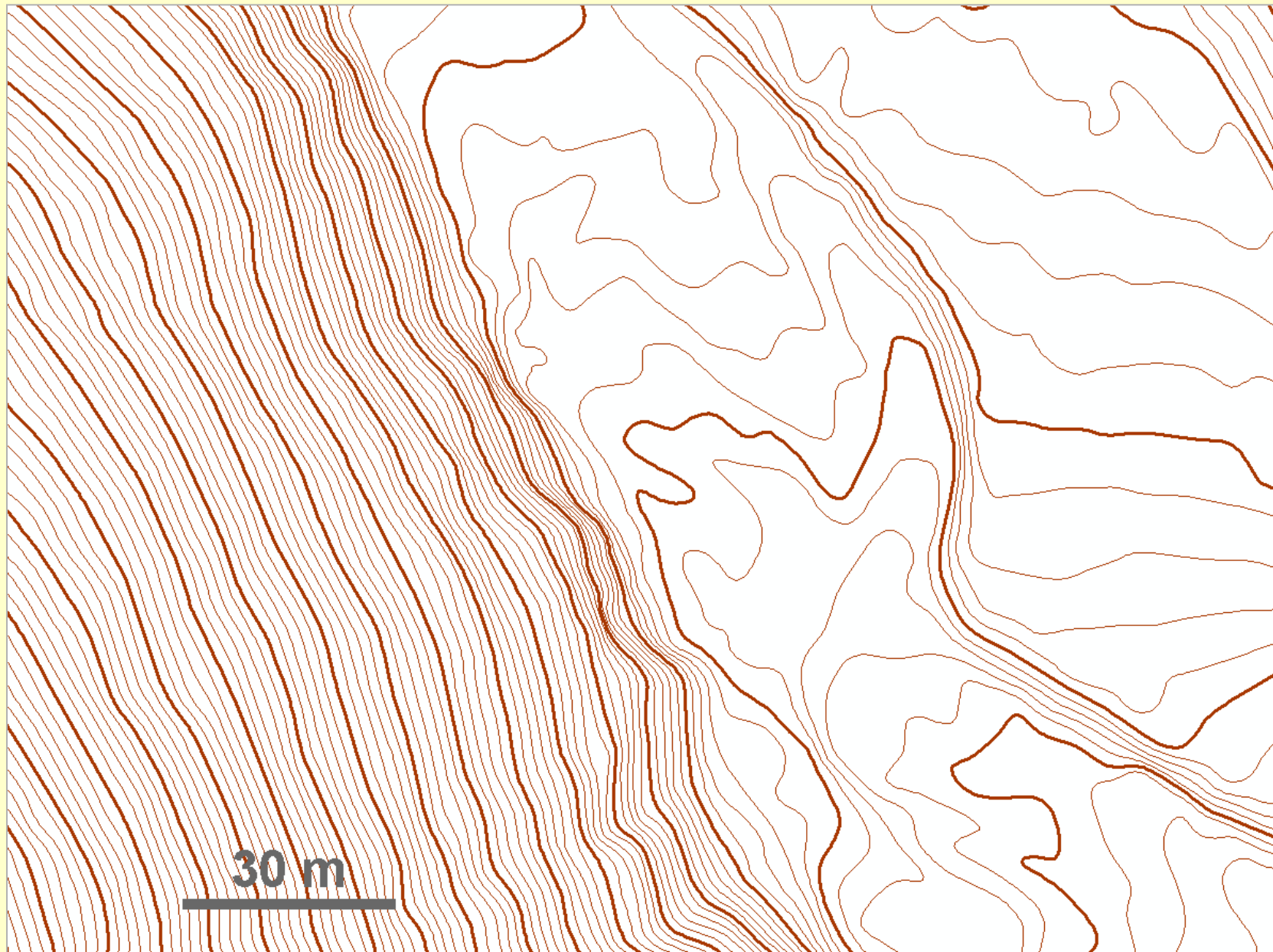
Doplňkové vrstevnice (všude)

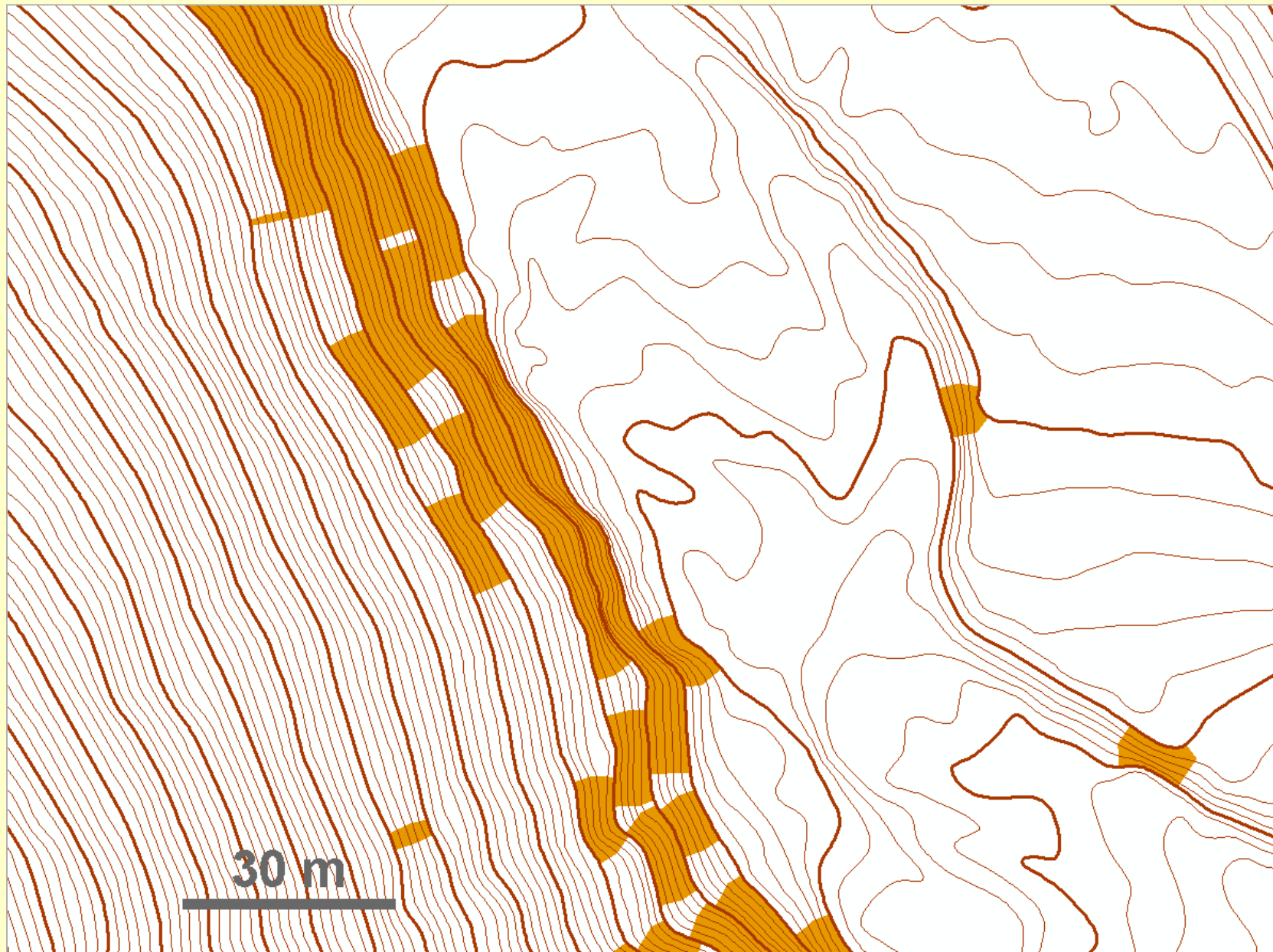
Doplňkové vrstevnice (po vynechání)

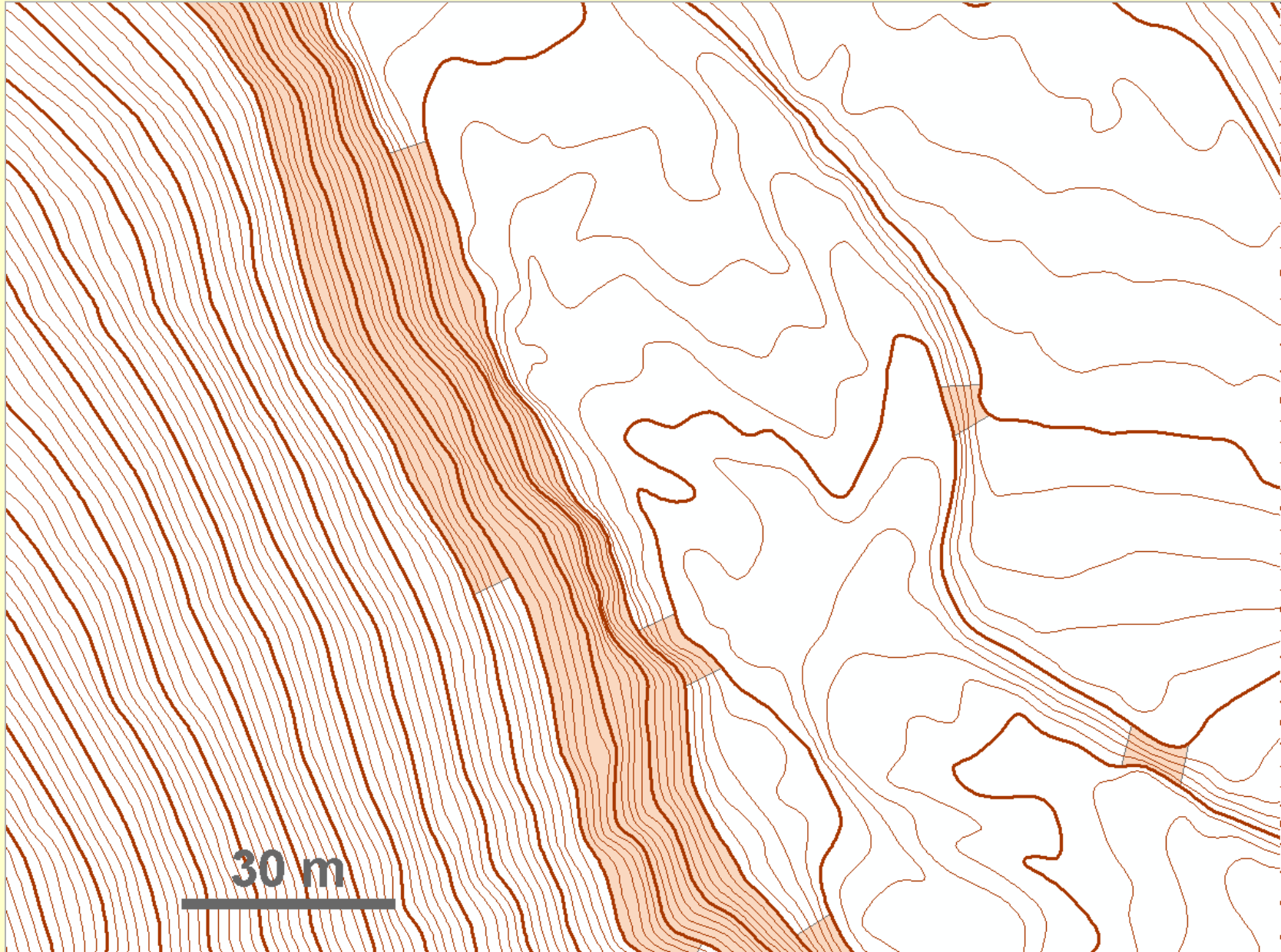
Slité vrstevnice – před...

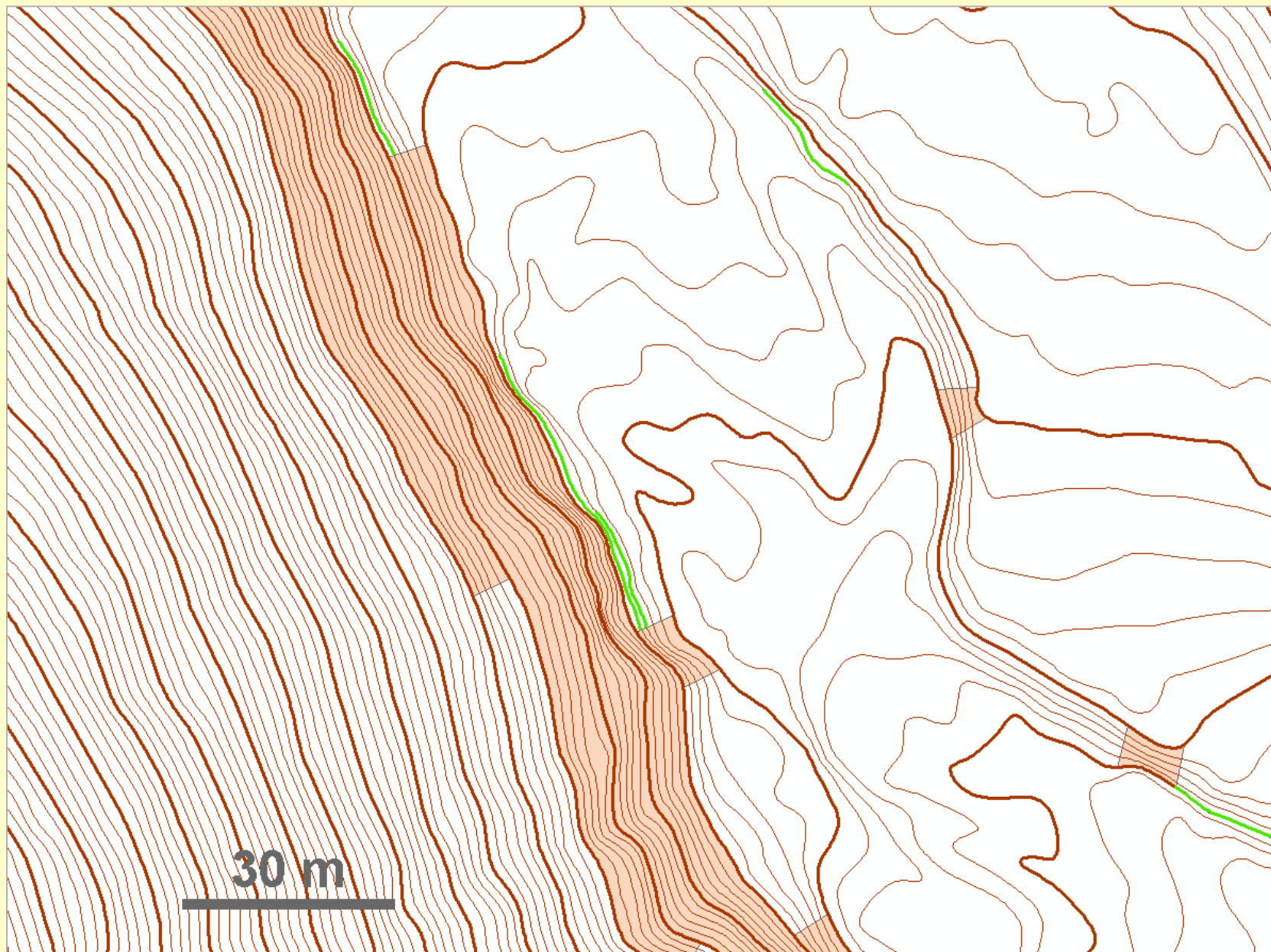
Slité vrstevnice – strmé svahy (před generalizací masky)

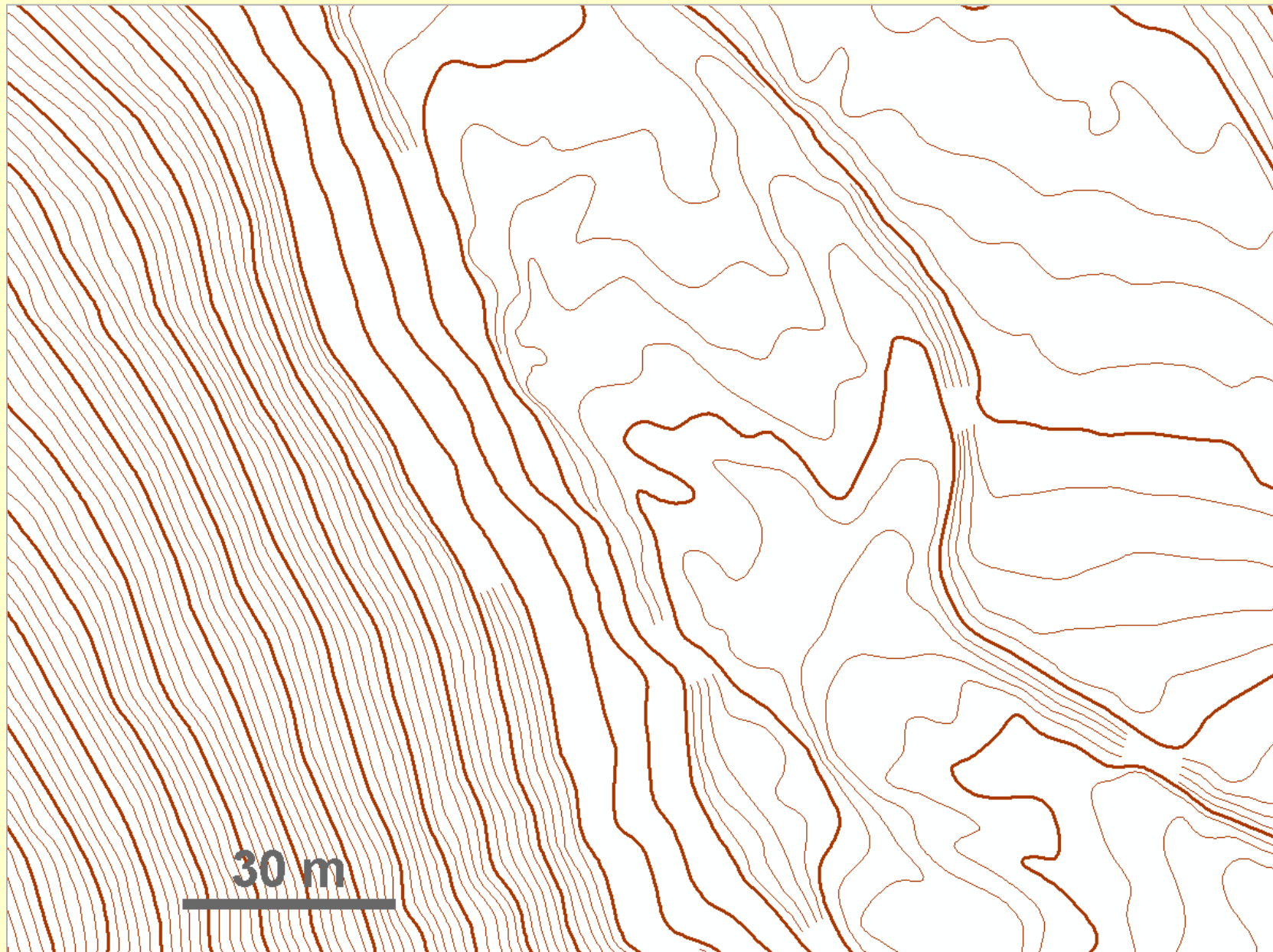
Slité vrstevnice – strmé svahy (po generalizaci masky)

Slité vrstevnice – další základní

Slité vrstevnice – po odmaskování

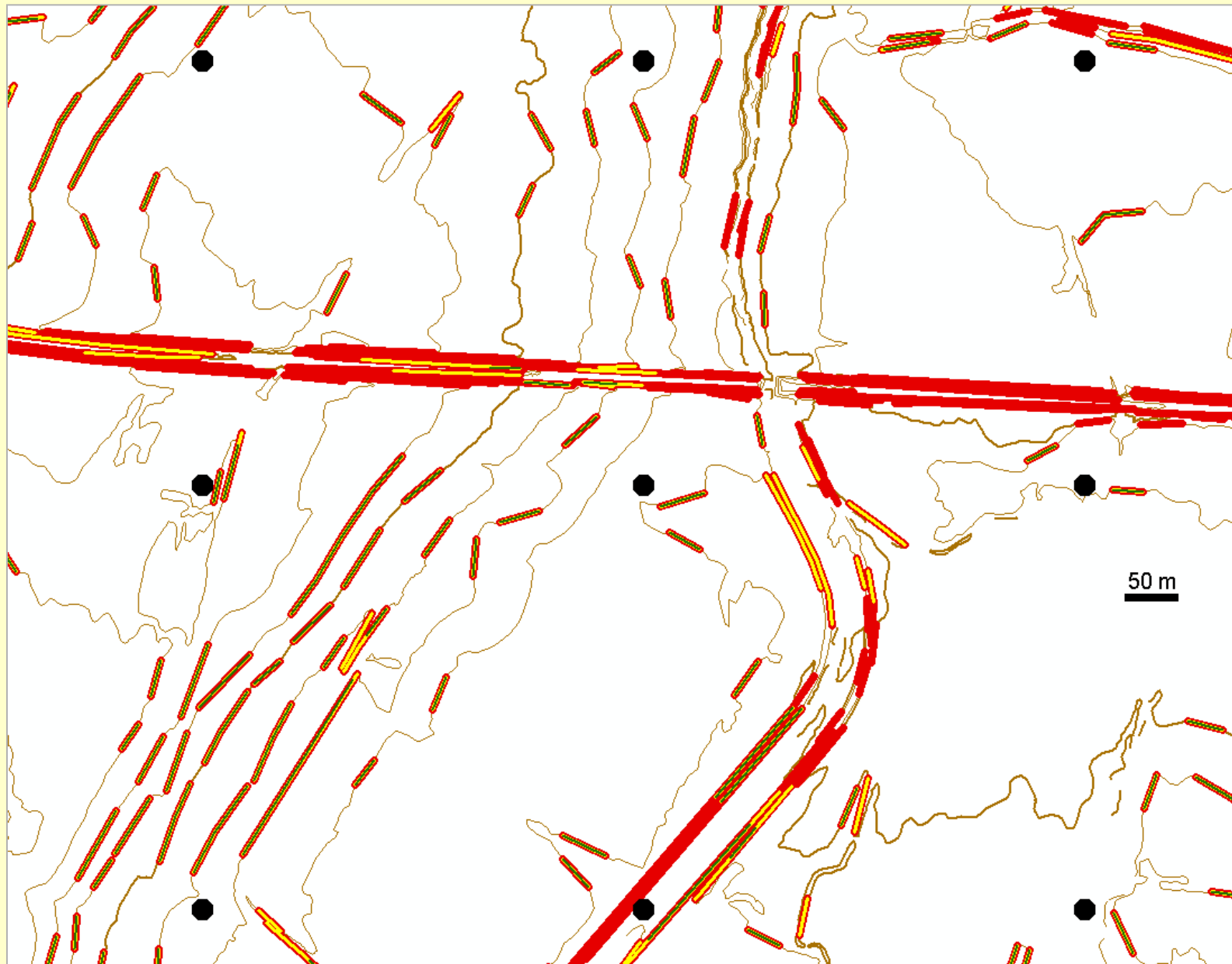
Popis vrstevnic

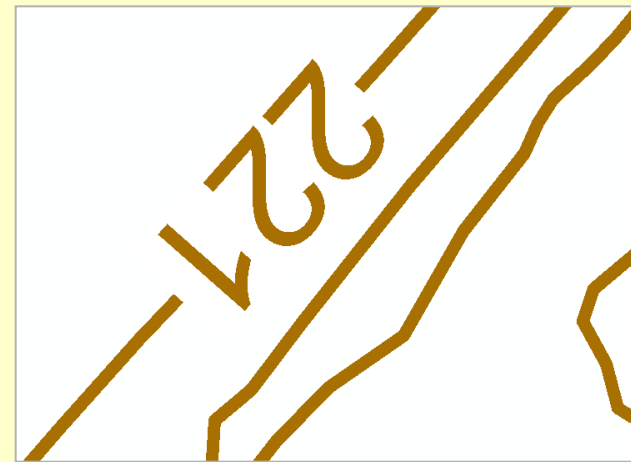
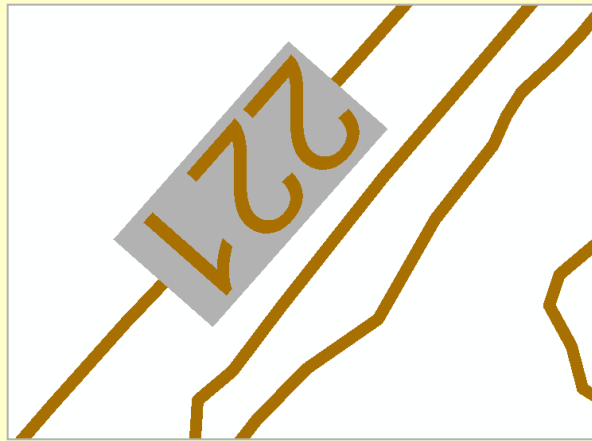
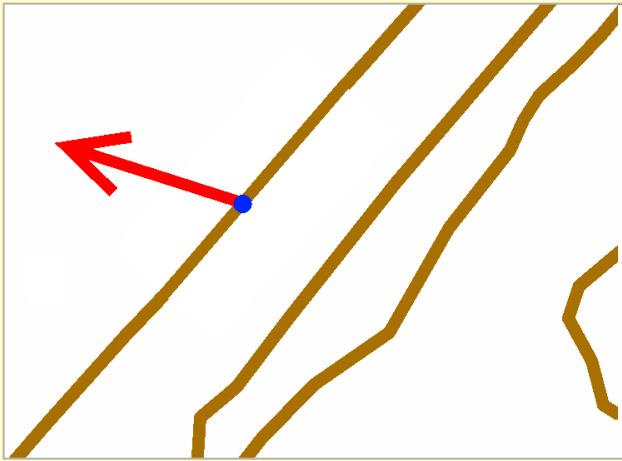
- hlavou do svahu
- výběr míst, kam popis umístit:
  - rovnoměrně
  - s ohledem na polohopis
  - s ohledem na zakřivení vrstevnice
  - s ohledem na prostor okolo vrstevnic
  - preference zdůrazněných
- správná orientace popisu:
  - v daném bodě spočítat směr největšího spádu
  - ten je ideálně kolmý na vrstevnici
  - reálně: odchylka, která určuje míru jistoty správnosti orientace popisu
- maska k přerušení vrstevnice

Umístění popisu

Orientace popisu

Zkušenosti

- arcpy technologie se ukázala pro řešení úlohy vhodná
- dobrá zkušenost s rozdělením řešení na jednotlivé skripty (ošetření chyb)
- velká citlivost některých nástrojů na nastavené proměnné prostředí XY Resolution a XY Tolerance, problém nastavení těchto parametrů
- rychlost (průměrně 25 minut / list @ Intel Core 2 2,99 GHz, 4 GB RAM, Windows XP)
- velká závislost času na charakteru vstupních dat (pahorkatina vs. Polabí vs. Prachovské skály)
- limity velikosti dat pro některé funkce
- některé funkce občas vykazují ne zcela očekávané chování (chyby bez zjevných příčin)

Závěr

- data leteckého laserového skenování jsou obecně pro tvorbu výškopisu příliš podrobná, generalizace je netriviální
- stávající software neumí automatizovat některé kroky při tvorbě výškopisu → výzva
- další problémy:
  - soulad s polohopisem (vodstvo, komunikace)
  - skalní útvary
  - terénní stupně
  - výškopis pro mapy malých měřítek
  - vyhlazování vrstevnic
  - lepší automatický výběr kótovaných bodů
  - ...

Děkujeme za pozornost.

Otázky?

Aleš Tippner, Oldřich Kafka

ales.tippner@cuzk.cz, oldrich.kafka@cuzk.cz

Zeměměřický úřad, Zeměměřický odbor Pardubice

Jakub Lysák

lysak@natur.cuni.cz

Přírodovědecká fakulta UK v Praze,
Katedra aplikované geoinformatiky a kartografie